

Fiatalok kezdeményezései

A KISZ X. kongresszusa előtt

A tudomány, a műszaki fejlesztés eredményeinek gyorsabb gyakorlati alkalmazásában, a társadalmunk fejlődésével kapcsolatos kutatómunkában, az elkötelezett, szocialista művészet értékeinek gyarapításában egyaránt mind nagyobb feladatok hárulnak a tudományos intézetek, a kutató- és oktatóbázisok, a művészeti, az alkotóműhelyek KISZ-tagjaira. A cselekvő hozzájárulásuk számos jó példája kapott nagyobb figyelmet az elmúlt hetekben, a KISZ közelgő X. kongresszusának előkészületei során.

Nógrád megyei tapasztalat: a munkahelyeken működő fiatal mérnökök és közgazdászok tanácsai mind hatékonyabban segítik a konkrét termelési-gazdálkodási feladatok színvonalasabb megoldását. A salgótarjáni kohászati üzemekben például a kongresszusi felkészülés idején mérleg készült az FMKT munkájáról. Tavaly a KISZ-esek 23 pályamunkát adtak be a Kiváló ifjú mérnök, illetve közgazdász cím elnyerésére; kilenc csoport vett részt a KISZ és a MTESZ közös pályázatán, s ugyanennyi közösség harmadik helyezettévé került elő a KISZ KB „Ki minek szakértője?” pályázatán. A technológia, az üzemi munkaszervezés korszerűsítésére, a vállalati licencvárási politika megújítására, valamint a jövedelmezési szempontok szerinti új termékrangsorolásra kidolgozott hasznosítható elképzeléseket fokozatosan be is vezetjük.

A Magyar Tudományos Akadémia Dandártáji Tudományos Intézetében — ahol a munkatársak több mint 60 százaléka KISZ-tag — rendszeresen bevonják kutatásaikba a Pécsi Tudományegyetemen tanuló diákokat is. A lelkes egyetemisták az intézet kutatási főirányaihoz — a vonzáskörzetek, komplex területek, illetve a környezetvédelem jogi és közgazdasági vonatkozásainak vizsgálatához — kapcsolódó elméleti tanulmányokat, szociológiai mélyinterjúkat és esettanulmányokat készítenek. A tudományegyetem közgazdasági és jogi karával kialakított együttműködésben a fiatal kutatók patronálják az intézetnél szakmai gyakorlatukat töltő jogász-és közgazdászhallgatókat. A tudományos kutatások gyakorlatában jártasságot szerezve már számos olyan szakdolgozatot nyújtottak be a diákok, amelyek kapcsol-

lódnak az intézeti feladatokhoz. A „témairányítást” segíti az is, hogy a KISZ-es kutatók részt vesznek az egyetemi oktatásban, szak-kollégiumokat és szemináriumokat is vezetnek. A Dandártáji Tudományos Intézet fiatal munkatársai, a KISZ politikai továbbképzéseit Baranya városában, falvaiban, gyárakban, üzemekben tartott előadásokkal is segítik. Tervezik, hogy hamarosan a Pollack Mihály Műszaki Főiskolával is együttműködést alakítanak ki.

Tudásuk fejlesztésére és a közösséggé vezett önzetlen tevékenységre alkalmat adó, mozgalmi munkaformákat honosítottak meg az elmúlt években a szegedi orvosok ifjú képviselői. A Szegedi Orvostudományi Egyetemen a tudományos diákkörökben részt vevő hallgatóknak például fiatal orvosok a témavezetői. Tanácsadással segítik a leendő orvosoknak a tudományos kutatásokon alapuló dolgozatok elkészítésében. Nagy szerepet vállalnak az egészségügyi felvilágosításban is. A tanácsok, a KISZ- és más szervek kérésére rendszeresen látogatják Szegeden az öregek napközi otthonát, a közép- és általános iskolások osztályfőnöki óráit.

Zenei naptár

Szegediek kamarastje

Ideje már, hogy hallottam Szerda esti filharmoniai játszanj a szegedi szimfonikusok válogatott csapatát. Kitervelt módon, szándékosan tartóztattam magamata vonós kamarazenekartól. Rézsint mert jó néhányukat régóta, megboldogult konzervatorista korunktól fogva ismerem, kinek-kinek képeségei felől sincsenek komoly kétségeim. S részint mert annyit hallottam már az együtttest muzsikálni, jól, rosszul, közepesen, nemegyszer parádés dolgokat produkálva, másszor agyonhajszolt társaság benyomását keltve — ezért éreztem hát föltétlen szükségét a kikapcsolásnak. Hogy aztán friss fülle próbáljam megítélni, elfogulatlanul, vajh fejlődtek-e (ha igen, előre vagy vissza), s egyáltalán mennyit tudnak, mit ér ez a lelkes kis. társaság.

Több mint 100 ifjúkommunistát tömörít Debrecenben az öt művészeti KISZ-alszervezet, amelynek tagjai között hivatásos és amatőr előadók, illetve képzőművészek egyaránt megtalálhatók. A Csokonai Színház, a Medgyessy Ferenc Képzőművészeti Kör és stúdió, a Kodály Kórus, a MÁV Filharmonikusok és a Debreceni Népi Együttes ifjúkommunistái a KISZ kongresszusára készülve mérlegelték eddigi munkájukat. Az elmúlt esztendőket jelentős eredmények tekintették, hogy az ifjúsági szövetség támogatásával mind nagyobb lehetőségük nyílt a bemutatkozásra, a városok, a falvak közösségével való találkozásra. A városba kerülő pályakezdő színvizeseknek például előadásteket, fellépési lehetőségeket szervezett a KISZ Hajdú-Bihar megyei bizottsága. A KISZ-bizottság jóvoltából 20 fiatal debreceni színész moszkvai tanulmányútra nyílt lehetőség az idén. A fiatal írók, költők törekvéseinek felkarolására az idei könyvnapra immár hatodik alkalommal jelenik meg a Hajdúságban író-alkotó fiatalok antológiája Kikötő címmel. (MTI)

Befejeződött az akadémiai hónap

Befejezte munkáját esztendőnkön az Akadémia székházában a harmadik világ társadalomtudományi problémáit elemző együttes tudományos osztályülés, s ezzel véget ért az Akadémia idej közgyűléséhez kapcsolódó tudományos események.

(MTI)

Kiállítások

A Magyar Vöröskereszt megalakulásának 100. évfordulója alkalmából kiállításokat rendezett a Vöröskereszt járási vezetősége. A humanitárius szervezet múltját bemutató gyűjtemény Kisteleken, a Magyar—Szovjet Baráti Klubban, Ülésen, a művelődési házban tekinthető meg május 11-ig, naponta 10-től délután 5 óráig.

Anouilh ajánlatára

Magyarországi premier előtt Kovach Andorral

Egyenesen Bostonból érkezett Szegedre, szerdán este, s minajárt beült a Tisza Szálló hangversenytermébe, meghallgatni a szegedi kamarazenekart. Fáradtan, érthetően. Tegnap reggel viszont éppen annyi időnk maradt, hogy a főpróbáig egyet s más meg tudjunk róla. Készségesen nyilatkozott. Ime hát tizenötperces beszélgetésünk forgatókönyve a magyar származású, világszerte ismert zeneszerzővel, Kovach Andorral. Aki mellesleg Medea című operájának ma esti magyarországi bemutatójára utazta át az óceánt, s akit a tegnapi főpróbán mutatott be Pál Tamás a társulatnak.

— Annyit tudunk róla, erdélyi születésű, s három diplomát szerzett Budapesten, a zeneművészeti főiskolán. Tanárai között volt Kodály Zoltán, Bárdos Lajos és Vaszy Viktor is.

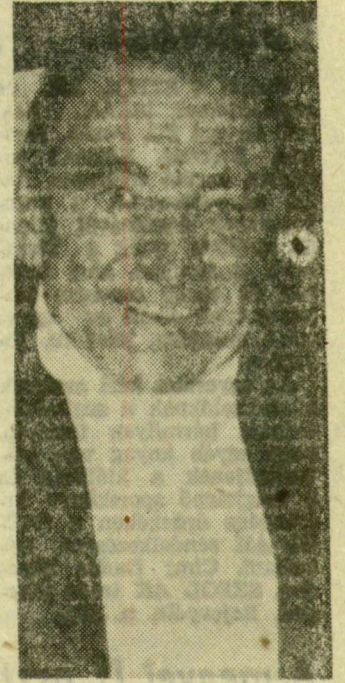
— Hunyad megyében, Szászvárosban születtem 1915-ben. A család hamar Pestre költözött, ott jártam iskoláimat, 1933—44 között a zeneakadémiát. Legkedvesebb tanáraim egyike volt Vaszy, a karnagyképző vezetője. Felőle később is sokat hallottam, szegedi éveiről, romantikusan tragikus haláláról, merthogy szebb véget muzsikus nemigen képzelhet magának, mint vezénylés közben. Magam a háborút követően kerültem el Magyarországról, s mivel korábban már jártam külföldön, többfelé ismertek zenei berkekben, francia barátaim révén meghívtak tanárnak az akkori francia főnnyhatóság alatt álló Saarbrücken frissen alapított zeneakadémiájára. Azóta sokfelé megfordultam a világban, jelenleg az Egyesült Államokban élek, Massachusettsben, a bostoni MIT egyetemen tanítok zeneszerzést.

— Nyilván több nyelvet beszélsz.

— Franciát, angolt, németet, portugált és magyarul elég jól, a spanyolt kevésbé.

— Hogyan került közelebbi kapcsolatra Jean Anouilh-lal, a neves drámaíróval?

— 1955-ben ismerkedtünk meg Párizsban. Abból az alkalomból, hogy megmutattam neki Eurüdiké című nyitányomat, melyet az ő darabjának ötletére komponáltam, s amit eredetileg egész estét betöltő operának

A Medea komponistája

terveztem. Végighallgatta, tetszett neki, s megjegyezte, bár maga nem ért különösebben a zenehez, mégis föl-kavarta annak drámaisága. A lakásán beszélgettünk, áthozta egyik kötetét a szomszédos szobából, dedikálta, majd föllapozta, s rámutatott a Medeára. Ha operát akarok írni az ő szövegére, ezt ajánlja. Elolvastam, oda-voltam érte. Öt hónap alatt megírtam, s komoly sikereket hozott. Kölnben Wolfgang Sawallisch tüzte műsorra, de a bemutató a színház belső problémái miatt elmaradt. Ernest Ansermet viszont, aki az első zongoraversenyemet dirigálta, több eséllyel ajánlotta a genfi operának, ahol J. M. Auberson vezényelével meg is tartották az ősbemutatót. Ezt követően színpadra került a Medea Saarbrückenben, Nantesban, Párizsban is, New Yorkban rádióan közvetítették, Szegedre úgy jutott el, hogy Svajcban hallotta Horváth Zoltán, s nagy örömmelre úgy döntött, megrendezi.

— Több mint száz műve között öt opera szerepel. Melyek?

— Az első T. S. Eliotnak magyarra is lefordított drámájára született, Gyilkosság a katedrálisban. Ezt követte a Medea, majd A randevű, amit a magyar származású francia író, Arnóti Kriszta tévéjátékára komponáltam — az író nő melléleg a húgom. A Medea sikere nyomán terveztük meg Anouilh-lal a Tolvajbál című vígoperát, mely fiatalkori drámájából készült, s még nem mutatták be. Végül Giraudoux A bellac-i Apolló című darabjára komponált egyfelvonásosomat említeném, amit a genfi rádió mutatott be.

— Régen elszakadt kapcsolataitól, megmaradtak kapcsolataitól?

— Szerencsére. Fiatalkori jóbarátaim, a Hárfás trió művészei kértek tőlem kompozíciót, melyet a világ számos helyén bemutattak, tudommal hat-nyolc éve Budapesten is. Ella István, a nagytehetségű orgonaművész pedig vonósokari művemet dirigálta tavaly Veszprémben. Kimondhatatlanul boldog vagyok, hogy a Medéát magyar nyelven is meghallgathatom. S ha már itt vagyok, legalább egy hónapot szeretnék eltölteni, jó adag restanciám van. Így többek között szeretném meglátogatni nagyrabecsült író barátomat, Tatay Sándort, a balatoni szőlőjében.

Magyar szokás szerint premierje előtt nem illik szerencsét kívánni. Döntőn a közönség: ma este héttől, a Zenés Színházban.

Nikolenyi István

Mocsár Gábor

Pajti

Tíz év egy kiskutya életéből

Papucsok

4. Milyen öröm az emberből származó, amikor az emberbaba első fogai az íny alól kezdenek kibújni! Fejlődik a baba. Jön a foga. A kutya baba esetében azonban egészen más a helyzet! Legalábbis Pajtinál más. Ő ugyanis hat-hetes korában kerüv végleges otthonába, s ebben a korban már minden rendes kutya kölyök szájában ott villognak a tejfűegyszerű, tühegyes tejfogak.

Tühegyesek? Bizony.

Nem is a hegyességük a lényeges, hanem a celszerűségük. Gazdiék még ma is, pedig Pajti már megőregedett, borzongva emlegetik a rémtörténeteket: mit művelt Pajti a fogaival, amikor hozzájuk került. Hogy milyen hónapokat kellett átvészelnük, ezek miatt a fogak miatt, Pajti ugyanis fogait nemcsak evéskor, hanem minden lehető alkalommal rágásra használta. Rágicslásra. Föltehető a kérdés: mit lehet megrágicsálni egy otthonosan berendezett lakásban? Egyetlen szó a felelet: mindent, kivéve a falakat, bútorokat, padlót, mennyezetet. De ami elérhető magasságban van — mindent. S ami elérhető távolságban?

Például a papucsok. Miután Pajti a virágtartó padlóvázánál, vagy az asztallábnál elvégezte a szükséges dolgát, melán körülnézett, s rágnivalót keresett, s persze talált. Gazdi önfeledten verte az írógépet, nem figyelte oda, mit művel az unat-

kozó Pajti. De nap mint nap azt kellett tapasztalnia, hogy a dolgok nem mennek jól, illetve kiközkönnnek a rendes kerékvágásból. Kezdenek a fejük tetejére állni.

— Hát az én papucsommal mi történt? — állt Apu elé a Lány, kezében egy szemmel láthatóan megviselt állapotban levő papucsot lengetve.

— Mit tudom én — felelte kissé ingerülten Apu, mert megint valami gondolat motoszkált az agyában, s nem szerette volna, ha kimegy belőle. — Mit tudom én, mit csináltál vele.

— Én? Éhén? Ez össze van rágva. Mikor csináltam én olyat, hogy összerágtam volna akárkinek a papucsát, pláne a magamét? — Csakugyan — pillantott fel Apu —, ez egy összerágot papucs.

Mindketen a lapos korok felé pillantottak, amelyben a gyanúsított nagyokat szusszantva, békésen szendergett. Az ilyen fiatal kutya kengetet tőlnek aludni, tulajdonképpen éjjel-nappal csak szunyókálnak, ha időnként meg nem éheznek. Csakis órá lehetett gyanakodni, mert Apuról sem tétélezhető fel, hogy papucsokat rágcsál — s egész nap ketten voltak jpthon. Ha nem Apu volt, akkor ki más lehetett a tettes, mint Pajti.

— Hát ez borzasztó, de miért csinálta? — törpöngött Apu.

Miért csinálta, miért csinálta? — a világ legfőlölegesebb kérdése. A tühegyes fogú kölykök kutyaáknak rágniuk kell, ez alapvető törvény, szabály, ami alól nincs kivétel. Ebbé sajnos bele kell törődni, mint sok egyéb sorcsapásba, ami Pajti képében jelentkezett, rázúdulva a Gazdiékra — sőt a szomszédokra is.

Nyáron, jó időben a függőfolyosókra nyíló ajtók nyitva állanak, hadd járja a levegő a lakásokat. Ezt a kiskutya hamar felfedezte, s elkezdte felderítő körútjait. Ezek a felderítő utak általában eredménnyel jártak. Pajti mindenhol szívesen fogadták, mert hogy olyan bohókás volt, és olyan kedvesen rezgettette a farkát és olyan ártatlan, bizakodó, egyben gondterhelő ábrázattal

ga, hajlékonysága arról győzt meg, szemlátomást fejlődött az együttes. Igényesebbé vált önmagával, s ez óhatatlanul kifelé is mutatkozott. A csemláló mellől Pál Tamás rutinosan és jeles fantáziával fogta össze, dirigálta a társaságot, érezhetően otthonosan egy jobbdán oly stílusban, mi az együttesnek is tetszik, inyérvan, szívesen mártózik benne.

A Vivaldi-versenyűk szólólistája, a szegedi Sin Katalin, pedig egyre szebb reményekre jogosít. Mindenfajta elfogódottság nélkül, érteletes vonókezeléssel, megbízható technikai tudással, föl-szabadultan játszott. Különösebb jóstehetség nélkül állíthatom: a koncertező művészek öröndetesen gyarapodó helyi gardájának ígéretes oszlopa máris.

N. I.

— Pajti — hördült fel kétségbeesetten —, honnan loptad ezt? Mert a lopás kétségtelen. Pajti tekintetében nem volt semmiféle bűntudat, de a Gazdi nem tévesztette meg, honnan tudná egy ilyen kiskutya, mi a bűn és mi az ártatlanság. Ekkor még nem tudhatta — később persze kialakult benne némi bűntudat, de ne szaladjunk előre.

— Nem merek pirulást nélkül a szomszédasszonyok szemébe nézni — kesergett Mami, amikor Pajti sorozatosan elkövetett bűneire fény derült. Már-már szokássá vált, hogy a szomszédok eltűnt papucsot, zoknit keresve, benyitottak: „Nem hozott át véletlenül hozzátok Pajti egy pillangós papucsot?” Véletlenül?! Dehogyan nem hozott. Akkorra már szét is rágta. Az otthoniakkal együtt bizony jó néhány papucs, zokni ragódott szét, nyálazódott össze Pajti tühegyes fogazata között. És az a nagyon érdekes, hogy Maminak nem kellett elpirulnia, ha a szomszédasszonyok szemébe nézett. Ezeket a gyerekes csínyeket, mert azok voltak, Pajti oly ártatlan képpel és annyi bűntudat, sunyiság nélkül, szinte büszkén követte el, hogy jó lélekkel nem lehetett rá megharagudni. Például amikor egy zoknit, mint egy menyasszonyi uszályként vonszolt maga után, büszkén csillogott a szemé, s az sem zavarta manőverében, hogy rálépet a zoknira, szabályszerűen felbukfenezett a kárvallott szomszédasszonynak a könnyei is kicsordultak a nevetéstől.

(Folytatjuk.)